

Noda BiYehudah (Choshen Mishpat 24)

יען שתשלומי שכירות — **Reuven the aforementioned author claimed** — וטען ראובן המחבר הנ"ל
ועתה למה יהנה שמעון — **that since he paid for the typesetting,** — המסדרים באותיות הוא משלם
... — **why should Shimon benefit from the typesetting for nothing...** — מסדור האותיות חנם...
— **It appears that [Shimon] is obligated to pay his share of the** — נראה דחייב לשלם חלקו
typesetting costs, — **because also when** — שהרי גם בדר בחצר חברו אפילו לא קיימא לאגרא
someone lives in his fellow's courtyard, even one that is not used for rental, — אם חסרו
— **if he caused him even a small loss,** — מגלגלין עליו כל השכר כפי שנהנה
— **we devolve upon him the entire pay based on his benefit.** — אפילו דבר מועט

Shoel U'Meishiv (I, 1 44)

— **This is certain that** regarding a new sefer that an author
printed, — **and he merited that his words were accepted**
upon the face of the earth, — **it is obvious that he has rights**
to this forever. — **if** — אם מדפיסים או מחדשים איזה מלאכה
someone prints or invents some device, — **another person**
cannot make one without his permission. — **It is known**
that R' Avraham Yaakov from Haroshov, — **who invented an**
adding machine, — **received royalties for it his entire life**
from the *Kira* in Warsaw. — **Now, our perfect**
Torah should not be any worse than their idle chatter. — ולא תהא תורה שלימה שלנו כשיחה בטלה שלהם

Beis Yitzchak (Yoreh Deah 75)

וגם בכלי מלאכות — **The Torah is not an ax with which to shovel,**
— **and also with devices** that someone invents, — **if there is no grant from the government that he has perpetual rights to it**
— **I do not know of a prohibition that another person cannot**
make something like its form. — איסור שאחר לא יעשה כמתכנתו

Chasam Sofer (Choshen Mishpat 41)

— **Regarding the law of interfering with one's**
livelihood or *ma'arufiya, etc.* — **there** — אין השגת גבול בספרים מהטעמים שכתב המהר"ם בנעט שם
— **is no prohibition of competition with sefarim for the reasons that the Maharam Benet wrote.**
— **But in order that those on a mission to perform a**
mizvah should not be damaged, — **that they will lose**
their money if another person also prints, — צריכים לגזור שלא ישיגו את גבול המדפיסים הראשונים
— **we should decree that they should not compete with the first printers.**

שורת הדין (ח"ב עמ' שטז) - הרי הנודע ביהודה רואה את התובע הבעלים על יצירת סדור האותיות להדפסה אף על פי שגוף האותיות שייכות לנתבע ובהם יכול לעשות ככל העולה על רוחו... אין בקושיותם של הדברי מלכיאל והגאון ר"ב פרנקל התנגדות לעצם העקרון שלאדם יש בעלות וזכות על יצירתו כפי שקבע הנוב"י בדבריו. ועיקר קושיתם היא שכאשר אדם משלם עבור יצירה בעלותו על אותה יצירה היא בהתאם לנסיבות ששלם. יש מקום לדחות את טענת הנתבעים שאין התובע יכול למנוע מהם שמוש מדין זה נהנה וזה לא חסר, דכאמור זכות מניעת השמוש הוא ביטוי לבעלות על דבר וזכות זו אינה מותנית באופיו של השמוש בדבר אם גורם נזק אם לאו. אך לאחר העיון נראה לי שקיימת הבחנה ברורה בין בעלות על חפץ או נכס לבעלות על יצירה או המצאה... הפרט דזכה שדבריו מתקבלים על פני תבל הוא מהותי בזכות היוצרים שרק כשהיצירה הופכת שוות ערך קיימת זכות יוצרים... ביצירה והמצאה שהבעלות עליהם מותנת על פי קנה מדה מסחרי ובמקום שמבחינה מסחרית השמוש של הזולת בהמצאה ויצירה של השני אינה גורמת ליוצר כל נזק אין לראות בזה שמוש.

מנחת צבי (ח"א סימן יח) - נמצאנו למדים מדברי החתם סופר שלא שייך כלל בעלות ממונית על זכות יוצרים מעיקר הדין... ולא שייכת טענה של בעלות על זכויות יוצרים כי זהו דבר שאין בו ממש, לפיכך לא שייך בזה מעשה גניבה דלא נלקח ממנו חפץ כל שהוא.

לא דמי למבואר בתשובת הנוב"י דהתם גם כן איירי שמי שנהנה מסידור האותיות נהנה מממון ששייך לאחר, ונהי שגוף האותיות היו שייכים שם למי שנהנה אולם מכיון שאחר ששילם עבור סידורם בצורה הזאת אם כן כל זמן שעדיין הוא זקוק או יש לו תועלת בסידור האותיות האלו נחשב כשכירות ששילם עבורה לאותו זמן... מה שאין כן הכא המדפיס השני נהנה מהממון והעבודה שלו, וממון הראשון לכל היותר הוא גרמא. אלא מאחר ומנהג הסוחרים גם בארץ ישראל שאחד לא יעתיק או יצלם יצירה שאחר עשאה וימכרנה בלי רשות המייצר או הבא מכוחו ותקנה זאת התקבלה אצל כל הסוחרים ונהגו לפיה כל בני המדינה, לכן כל אדם אינו יכול להדפיס או לצלם ספר או כל יצירה שאחר עשה. כמו כן ישנו מנהג הסוחרים שקיבלו עליהם כל בני המדינה והוא שישנם זכויות יוצרים גם על שם המוסד או התוצרת שהראשון מוכר... ונראה שגם מדין תורה אסור דהוי ברי היזקא לראשון שאסור מדינא דגרמא[!!!]

דרכי חושן - המתירים הם עמודי עולם, והדבר יצא מכלל ספק ואין מהמחמירים מי שראוי לחלוק על הרע"א... הכריע רבינו החת"ס דאין בזה בעלות, והמשמעות דנטה שגם אין השגת גבול, והסכימו עמו רע"א, חידושי הרי"ם, ורבו רובם של כותבי ההסכמות בדורות הקודמים, וכן יש להכריע.

משפטיק ליעקב (ח"ג סימן א) - שם מוצלח ככל שיהיה אינו יצירה במובן המשפטי הלכתי של זכויות יוצרים.

לפי דברי התוס' כאשר אדם עושה השתדלות מסוימת לצוד לקוחות ובא אחר ומשתמש בהשתדלות הראשון, אף אם אין מגדירים את ההשתדלות של הראשון כיצירה יש למונעו מלעשות כן מדין מרחיקין מצודות הדג מן הדג. אם אכן היה מדובר במסעדה בארץ ישראל עם מוניטין רחב בהחלט היה מקום לאסור.

מנחת יצחק (ח"ט סי' קנג) - כבר ראיתי בספר תבואות שור... והמפורסמות א"צ ראה כי יכול כל אדם לאסור את שלו וכו' עכ"ל, ומהאי טעמא אוסר את הדפסת ספרו וגם את הספר דעת קדושים אשר יגע הרבה לסדרו... והנה כי כן נתקבל להלכה מוכח מדברי הגאון בעל החפץ חיים.

Shuras Hadin proves that there is zechus yotzrim from the Noda BiYehudah and the Shoel U'Meishvi. Even though the Beis Yitzchak disagrees, he is a דעת יחיד. It should therefore be subject to *Tosafos's* shitah that even by לא חסר זה נהנה וזה לא חסר the owner can stop him לכתחלה. But this zechus is only considered real when it is worth something; since it is not worth anything in Tel Aviv, you can't stop them.

Minchas Tzvi proves from Chasam Sofer that there is no zechus yotzrim, since the only protection for a מחבר ספר is a decree not to inhibit people from printing their Torah. The Noda BiYehudah is not difficult because there Reuven paid for the typesetting so it is considered his as long as it is intact. But if someone reprints another person's sefer, he's not taking anything from him. However, if there is a מנהג סוחרים we go with that. And that would include a trademarked name. [He also wants to say that business name would be ברי היקא like the Aviasaf, but that is different because there it is certain that no one will come to the first mill. But here people have the choice of either restaurant.]

Mishpatecha LeYaakov holds that a name is not a creative object, so even if there are zechus yotzrim it cannot apply to a name. But he says it will be still be forbidden to use someone else's name because it's like taking away the customers that the first one trapped in his nets. [But this does not seem like a maarufia, where you are taking away someone's certain customers. Maybe they will still go to the first store. And it seems that the Chasam Sofer agrees with the Parashas Mordechai that there is no maarufia here.] If Moshe Peking was already in Eretz Yisrael, it would be forbidden to open up another one. He also adds מנהג הסוחרים.

Darkei Choshen concludes that there is no prohibition of zechus yotzrim when there is no hasagas gevul.

בענין מנהג הסוחרים, עי' מנחת צבי ח"א סימן יח אות טז שמביא מהרשב"א וז"ל, וכן מנגה התגרים שנוהגים כך תמיד אף על פי שלא הסכימו בכך ולא התנו כן לא הם ולא בני העיר, אלא שנוהגים לעשות כן תמיד, מן הסתם על מי שנושא ונותן סתם על דרך הדבר הנהוג הוא עושה, וכאילו התנו ביניהם בפירוש או שתקנו להם בית דין.